

V Praze 24. ledna 2012

OTEVŘENÝ DOPIS PŘEDSEDOVI VLÁDY

Vážený pane předsedo vlády,

petiční výbor Asociace speciálních pedagogů ČR (dále jen ASP ČR) obdržel Vaši reakci na petici, jíž byl vyjádřen zásadní nesouhlas s vládou schválenou „Strategií boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011-2015“ (dále jen Strategie). Připomínám, že nesouhlas se jmenovaným materiálem, vyjádřilo 23.596 občanů České republiky. Svůj podpis připojili všichni ti, kteří společně s námi nevěřicně kroutí hlavami nad některými pasážemi vládou schválené Strategie.

Strategie při snaze napravit společenské nedostatky paradoxně svým pojetím ještě více eskaluje již tak vypjatou atmosféru mezi jednotlivými skupinami obyvatel. Tento vládou schválený materiál postrádá odbornost a vyváženost potřeb všech dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

Vyjadřujete svůj nesouhlas s naším tvrzením, že jde o materiál nedemokratické povahy, který preferuje pouze jednu část občanů - občanů se sociálním znevýhodněním. Obhajujete, představu, že zrušením (transformací) základních škol praktických bude vyřešena přítomnost romských žáků ve speciálních školách. Vážený pane předsedo vlády, vládou schválený text pomíjí skutečnost, že základní školy praktické vzdělávají především žáky s lehkým mentálním postižením. Drtivá většina odborníků se kloní k názoru, že je vhodné pro tyto děti zachovat možnost vzdělávání ve škole samostatně zřízené pro tento typ postižení a zároveň se postarat o žáky dlouhodobě neúspěšné ve vzdělávání, kteří se během pobytu v běžné škole setkávají permanentně s neúspěchem, jenž posléze obyčejně ústí do jejich frustrace a bez odborného zásahu končí únikem ze vzdělávání, doprovázeným často rizikovým chováním nebezpečným pro ně a obtížným pro ostatní.

Vážený pane předsedo vlády, žádáme Vás o vyjádření ke konkrétním bodům z obsahu materiálu „Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011-2015“, a zároveň o vysvětlení podstaty zamýšlených opatření ve strategii uvedených. Vaše vysvětlení bychom rádi předložili odborné veřejnosti, aby mohla případně přehodnotit svůj názor na vládou schválený materiál.

Dovolu nám proto několik konkrétních dotazů na nejožehavější body Strategie, ke kterým Vás žádáme o vysvětlení jejich podstaty a vyjádření Vašeho stanoviska:

„A. 4.5.1.2 Přejít od systému speciálních vzdělávacích potřeb k systému podpůrných opatření na všech úrovních vzdělávání – Dle Strategie jde o snahu lépe a spravedlivě kontrolovat finance podle skutečných potřeb žáka bez stanovení konkrétní diagnózy či kategorie.“

Stanovisko odborníků je, že bez správné diagnostiky, nelze stanovit odpovídající míru podpůrných a vyrovnávacích opatření a jak je uvedeno v materiálu - i v rámci jedné diagnózy mohou být značné rozdíly v míře potřebnosti podpory. Na základě jakého klíče, když ne diagnózy, budou stanoveny potřeby žáků, aby byl zachován skutečně demokratický přístup ke vzdělání?

„B. 4.5.3.3: Krátkodobá opatření transformace systému škol zřízených pro žáky s lehkým mentálním postižením - Cílem opatření je dle vlády transformace (zrušení) základních škol pro děti s lehkým mentálním postižením tak, aby výsledný stav umožňoval vzdělávat všechny děti ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Legislativně výslovně zakázat vzdělávání dětí/žáků bez závažného znevýhodnění/postižení podle substandardních vzdělávacích plánů a zakázat zařazování těchto dětí/žáků do tříd zřízených výhradně pro děti/žáky s lehkým mentálním postižením. Proto je třeba znemožnit zřizování přípravných tříd u škol zřízených pro děti s lehkým mentálním postižením a znemožnit nástup dítěte do skupinově integrované třídy hned na začátku prvního ročníku.“

Žádáme o vysvětlení významu tohoto legislativního opatření pro vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením; zároveň je třeba vysvětlit smysl tohoto legislativního opatření pro vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním, pro které tento typ školy není určen. Pouhá orientace na tyto žáky a preference jejich zájmů na úkor ostatních potřebných zakládá nedemokratický charakter celého materiálu.

„C. 4.5.3.4: Střednědobá opatření transformace systému škol zřízených pro žáky s lehkým mentálním postižením.

Cílem opatření je podle Strategie transformace paralelního systému škol zřízených pro žáky s lehkým mentálním postižením aby výsledný stav umožňoval vzdělávat všechny děti ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Proto chcete legislativně znemožnit zřizování a provozování základních škol zřízených pro děti s lehkým mentálním postižením, a stanovit povinný maximální počet tříd skupinové integrace v jedné základní škole vzhledem k počtu ostatních tříd. Transformované školy chcete převést pod obce.

- Na základě analýz a ve spolupráci se všemi zřizovateli a dalšími relevantními aktéry v lokalitách rozhodnout o školách zřizovaných pro děti s lehkým mentálním postižením ke zrušení (ty, které konkurují spádovým základním školám; jejich personální kapacity převést na spádové školy) a k transformaci (zavedení standardního vzdělávacího plánu ŠVP ZV).

Je s konečnou platností rozhodnuto o základních školách zřízených pro žáky s lehkým mentálním postižením k transformaci na školu hlavního vzdělávacího proudu a k jejich zrušení.“

Můžete nám vysvětlit smysl tohoto navrženého legislativního opatření pro vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením a zároveň vysvětlit jeho smysl pro vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním, pro které tento typ školy není určen?

„D. 4.5.3.6: Zavedení standardního systému prevence a řešení záškoláctví

Cílem tohoto opatření je nastavení efektivního systému předcházení a řešení záškoláctví, tedy neplnění povinné školní docházky. Opatření směřuje k optimalizaci a zefektivnění zacílení sociálních služeb. Opatření by mělo posílit vymahatelnost školní docházky stejně jako různá preventivní opatření na straně školy a dalších institucí. Ve spolupráci se zřizovatelem, OSPOD, NNO a dalšími navrhnout efektivní model aktivizační intervence, která je směřována zejména v ranních hodinách s cílem "vytáhnout" děti z domovů a doprovodit je do školy, případné zavedení tzv. školních autobusů svážejících děti z vyloučených či fyzicky odloučených lokalit. Součástí opatření by také mělo být zavedení povinnosti Policie ČR a městských policií odvést školou povinné dítě do školy pokud jej přistihnou v dopoledních hodinách mimo školu.“

Žádáme o vysvětlení realizace cíle: vytáhnout děti z domovů a doprovodit je do školy; vysvětlit realizaci povinnosti policie ČR a městskými policiemi odvést školou povinné dítě do školy pokud jej přistihnou v dopoledních hodinách mimo školu. Co když je ve škole omluvené a jde třeba k lékaři? To se vyřeší až po zadržení dítěte? Nepředpokládáme, že Policie bude brát zřetel na to, co jí dítě poví a bude si operativně ověřovat u každého jedinca, zda nelže. To bude asi velké množství překvapených rodičů, že je jejich dítě zadrženo Policií.

„E. 4.5.4.1: Prodloužit povinnou školní docházku až po získání minimálně výučního listu. Cílem opatření je prodloužit povinnou školní docházku tak, aby zahrnovala docházku do střední školy minimálně do úrovně výučního listu. Žák by tak měl povinnost vystudovat dva roky na střední škole s minimálním zakončením výučním listem. Při současném zrušení devátých ročníků základních škol by tak byla povinná školní docházka desetiletá. Indikátor plnění- Je zavedena desetiletá povinná školní docházka.“

Žádáme o vysvětlení tohoto opatření v kontextu s bodem 4.5.4.4 Název opatření: „Revidovat rámcové vzdělávací programy pro odborné vzdělávání“, vysvětlit dvouleté studium na střední škole s minimálním zakončením výučním listem, když v současné době jsou obory na učilištích a odborných učilištích v délce studijní doby na 2-3 roky a v souvislosti s touto skutečností zavádění desetileté povinné školní docházky zakončené výučním listem. Vládou schválený způsob zavedené povinné školní docházky se vrací zpět do „socialistického“ systému vzdělávání osmdesátých let minulého století, podle vzoru SSSR, který se jednoznačně neosvědčil. V jakém smyslu je tento návrh s výhledem do budoucna účinný ke zvýšení kvality vzdělávání v českém školství jako celku?

Vážený pane předsedo vlády, vaším kabinetem schválená Strategie má spoustu dalších hluchých míst, vyplývajících z neznalosti tvůrců. Rušení dětských domovů, kojeneckých ústavů, eliminace kompetencí diagnostických ústavů apod., to vše jsou velice neodborné a zkratkovité návrhy řešení, opírající se o různá přání a tužby, nicméně bez skutečně odborného základu, tedy i znalosti praxe. Pro ASP ČR je přijatelná zásadní revize vládou schváleného dokumentu „Strategií boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011-2015“. Opakovaně nabízíme pomoc odborníků z praxe, kteří s dětmi, o nichž hovoří Vámi schválený materiál, skutečně pracují a to nejenom teoreticky.

Koncepční změny v rámci prostupnosti jednotlivých prvků našeho školského systému jsou nutné, ale opravdu jen v reálné podobě. Bez přípravy učitelů a dalších pedagogických pracovníků v běžných školách v krátké době zjistíme obecné zhoršení úrovně základního a středního vzdělávání v naší zemi, včetně srovnání kroku v množství negramotných, kterých je u nás podstatně méně, než v zemích, které nám jsou Vašimi odborníky dávány za vzor.

Vážený pane předsedo vlády, omlouváme se, že Vám píšeme veřejný dopis, ale odpověď na petici ASP ČR, Vámi podepsanou a vypracovanou na základě podkladů Vámi uvedených odborníků, nás z odborného, ani z logického hlediska neuspokojila. Věříme proto, že najdete čas a sám přehodnotíte nelogická, slabá místa ve "Strategii" uvedená, na která četní odborníci na školství, zdravotnictví, sociální péči a v neposlední řadě i rodiče upozorňují.

S úctou

jménem rady ASP ČR,

PaedDr. Jiří Pilař, předseda ASP ČR